

C albo nunc nigro, neq; ordinis, neq; temporū, neq; congruae qualitatis memor.

Themison. Itē Themison secundo libro Tardarū passionū in quibusdē peccare perspicit, phlebotomans talum uel ancalen, atq; lanis succidis cum oleo & aceto, & sale statim patientia cōtegēs loca, articulos astringens, & intestina per clysterē exulcerans, & os ipsum quod ischion Græci uocant. Ante hanc omnia & equitare imp̄erat ægrotantes, quo magis ob uehementiā motus partiū faciat uexationē. Itē alternis sinapizat diebus, quod est immoderatū, & in omnibus ulcerationē cutis existimat faciendā, qua plurima cōgruaprohibētur adiutoria adhiberi, cū partes ulceratae apposita tolerare non possint. Thessalus uero uaporationē facienda improbe recusavit: est enim recorporatiꝫ uirtutis, neq; initio recte constrictiua probat adhibenda: Etenim ischiadica passio uehementi atque difficili strictrā confecta perspicit.

**DE ARTICVLORVM PASSIONE, QVAM GRÆCI
arthritiū uocāt, & de pedū dolore, quē podagrā appellāt. CAP: II.**

**Agrestia que
dicamus.
medicorum**

Atrac̄ passio à parte corporis quæ patitur nomen accepit: altera cōmuniter ab articulis omnibus, altera specialiter à pedibus. Sed podagrā Græci etiā ab impedimento, uel retentione pedū aīt nominatā, uel à ferali dolore: siquidē omne quod immite fuerit abusus agreste uocamus. Earum deniq; passionū discretio promptissima atq; manifesta esse perspicit: Nam podagra pedum tantūmodo dolore est. Arthritiū uero etiā cunctorum articulorū, sive multorū, & aliquando à pedibus sumens dolor exordiū ceteros articulos implicauit: aliquando in alijs incipiēs per des inualit: Nam quidā medici arthriticam passionē genus uocant, podagricam uero speciē: Etenim quod Græcis hamartritis recte nuncupatur: siquidē sit in articulis dolor, quāc̄ in pedibus cōstitutus: arthritiū uero nō illico podagra dicitur potest: siquidē genua uel manus tenens gonagra aut chiragra, uel tenontagra dicitur potest, si maiores tenerit neruos. Sed de hijs nominib; quæ locorū causa di-
scrica uidetur, unius tamē esse uirtutis intelligenti, in curationib; certandū nō est: Sunt enim harū passionū antecedētes causæ uariæ, ut uinolentia, frigus profundū, cruditatio, libido uenerea, labor immodicus, uel repētīna desertio solitæ exercitationis in ante actem morē: aut rursum non ex infantia, sed secūda & se-
ra rētate affecta, cum mollibus neruis atq; insuetis fuerit illata quassatio. Itē per cussiō antecedētes ex palæstra fortī exercitio: Frequentat autē in uiris magis atq; medijs ætatibus: difficile uero in mulieribus atq; in eunuchis, & pueris, & iuueni-
**Podagra he-
reditaria est.** nibus fieri inuenitur. Videtur præterea plurimis antiquis medicis etiam genui-
no cursu in posteros migrare cum semine, & propterea succedētes inuadere, de
qua re principaliter Responsionū docuimus libris. Itē per aliquas probatur fre-
quentare regiones, ut Cariam, & Alexandriā Aegypti uicinā; nec non temporibus certis nasci, itē magis asperari uidetur, ut primo uerno, secundo autumno, tertio hyeme, & estate uero difficile. Sequitur autē passionē articulari tentatos, torpor, atq; formicatio eorū articulorū qui tanguntur, & difficilis flexio, atq; rursum extensio. Itē grauedo & uacandi dulcedo, & ad paruū motū uehemēs labor, atq; dormiētibus lensus quidā resonantiū articulorū, & cum de somno surrexerint, ueluti saltu earundē partiū afficiuntur. Tum horror uel rigor, atq; tremor sine ul-
Caria. la manifesta ratione partiū sequentur. Dehinc cū passio se extollere cooperit, in podagricis dolor alterius pedis, aut utriusq; cū pūctiōnibus nascentur, incipiēs à uestigio aut plantæ cauitate, uel səpius à maiore digito, attestante torpore & gra-
Alexandria. uidine, & difficile motu cū horrore rigido, atq; inæquali per mēbra, & aliquādo plurimo feruore, aliquādo frigore: ut alijs refrigerantia, alijs calida deliderēt ægro-
tantes

Astantes, & propterea qdam alterā calidā, alterā frigidā podagrā putauerunt nūcū
 pandā. Itē initio, ut sape contigit, similis color patientiū atq; sanarū uidetur par-
 tiū, attestante æqualitate, nullo emergente tumore. Dehinc inflatio partiū fiet cū
 rubore. Quapropter relevatio altiorū sape sequeit. Tum peiorāte passione ar-
 thritica sufficitur passio, cum in unū omniū cogitur articulorū consensus, & fa-
 cile ex articulo in articulū uenit dolor, nec desinēs priusquā cūctos inuaserit no-
 dos. Saepē deniq; prioris articulū dolore declinante secundus inquaditur, atq; eodē
 similiter mitescente tertius sumit exordiū, consentiente etiā uelica atq; spinæ ma-
 ioribus nervis, quos tenuntas appellant, & in stomacho etiā nausea uel uomitu
 iactantur ægrotantes. Tunc articuli tumētes inflantur, ac deinde durescunt, & so-
 lidati saxeā faciunt qualitatē. Tum etiam nigriores efficiuntur, atq; contorti, ut in
 obliquas partes digiti uertantur, aut reflexi supinēt, aut uicinis adfixi incum-
 bant, & aliquādo humore purulēto uel mucilento collecto, aut uiscoso generēt
 poros, quos nos transitus dicere poterimus, dehinc etiā lapides sufficient, qui q'
 dem articulos soluant, & cutē distendant, atq; erūpentes promineant, & chirurgia
 detrahantur; aut exilientes cyathis, quo ferramēti tollantur, quod nos laureolū Laurolum,
 dicere poterimus, & rursus renascant. Tum crura dolentū partiū cessante nutri-
 mēto tenuata languescent, & arida efficiunt. Erunt præterea ægrotantes paruis
 ex causis mobiles atq; iracūdī, siquidē motū uel actū nō sine querela accipiāt.
 Principaliter autē hæc passio cōstituitur in nervis, uel eorū colligationibus, tum
 cetera morbo consentiūt, atq; cōtiguos uel superpositos lacertos, & maiores ner-
 vos pati demōstrant. Est præterea passio nō facilis curatione, & aliquādo magni-
 tudine insanabilis, nō ut pleriq; putat natura: Causa autē difficultimē curationis,
 uel ut sape cōtingit impossibilis, manifesta atq; plurimæ reperiunt: est enim pas-
 sio in nervis cōstituta q' sint natura densissimū, & inter articulorū nodos cōstituti,
 quorū angustia cōprimunt, & ad omnē motū asperant magis in pedibus: hi em
 plurimas cōligationes nodorū naturaliter habēt, & totū corpus sustinēdo labo-
 rat. Præterea hæc passio initio paruitatis causa negligit, & cōtempta cōualescit:
 q' p' cū à multis minime credat emergere. Alij deniq; digiti luxati, aliqui p' dis-
 versionē, aliq; cuiusdā rei calcata, uel offensa duritiā aut feruore querunt: tū ne-
 cessitate coacti augmenti tēporibus in cōfessionē ueniūt ægrotates. Ob hoc igit
 passio p'suerare, atq; corpora possidere meditāt. Non autē minus etiā longorū
 lenimentorū causa, q'bus recessisse putat, cū sanos ægrotates fingendo p'mittit,
 adiuuāte etiā intēperantia, qua cū sape cōcipi passio p'spiciit, manere posse nō du-
 bitat: quod dicā diatrito, si ueter officiū nō agnouerit clyster adhibēdus simplex
 atq; ita totius passionis statu accepto, ut inflata uel tumētia loca uideant, scarifi-
 catio adhibēda: & ubi permiserint partes cucurbita figēda, uel hirudines admo-
 uenda. Est autē omniū leuior præter cucurbitā scarificatio: siquidē nulla quassa-
 tio partiū fiet, quæ necessariō cucurbita cōiuncta est. Itē hirudinū morsibus con-
 sensus adiungit, & propterea, ut supra dictū est, simplex cōflatio lenius probat.
 Adhibēda etiā uaporatio spongianū, tū aquæ calidæ somētatio, uel aqua & oleo,
 aut decoctionis foenigraci, aut lini fēminis, uel hybisci. Itē cataplisma mitigati-
 um, quod iamdudū minime posse adhiberi uidebat: siqdē tumētia pondere
 grauari nō debeat. Sit igit panis diligētius emollitus solus, aut admixta radice ar-
 gallici, q'd Græci symphyton uocat, uel hybisci decocta, uel cuiusq; similis uirtu-
 tis, q'ū p'bauimus adhibēdas uaporatiōes. Tū cū firma declinatio fuerit cōstitu-
 ta adhibēda lauacra, atq; uarius cibus, & aqua potu dāda, & ppter passiōis negtiā
 adhibēda etiā cerotaria ex oleo dulci uel cyprino, aut ex adipe cōfectū medicamē
 q'd Græci diasteaton uocant, tūc malagma diachylon uel mnaſēū, aut q'd appell
 1. μεταρρ.
 2. μετατοπ.
 3. μετατοπ.
 4. μετατοπ.

C lant diateleos, uel dioxeleon, uel diathalastum, paulatim fortificandum corpus deambulatione liberis calciamento pedibus, & cum cautione aduersantur, ut ne quid nimis, maxime uini, aut indigestionis, aut Veneris. Arthritis, cis uero conuenit etiā digitis ceram emollientem dare, uel manipulos tenendos, quos palestritae alteres appellant; tum mouēdos cereos, uel ligneos primo cum paruo plumbō interfuso: tum pro modo profectus grauiores, & in tardate passione superpositionis tempore supradicta seruanda simplicitas curationis. In lenimento uero adhibenda fortificatio, tum recorporatio. Sit igitur primo gestatio pro modo uirium, tum deambulatio molli stramine coequato solo, adiecto uocis exercitio, cū corporis unctione: Etenim uacatio crassificat corpora, adeo etiam & in hijs qui ex alijs forte plurimo tempore facuerint causis, hac ratione articuli cōmoueantur, cum nerui non exerciti ualidiores efficiuntur. Adhibenda etiam lauacra per interualla dierum, & uarius cibis ex medīa materiæ qualitate, uinum paruum, lene, & semper post cibum: Tum dropax simplex atq; cōpositus, paroptesis ex igni uel ex sole, atq; pellibus seruefactis, & ex arena littoris: Tum aspergines, quas Græci symphasmata uocant, ex nitro & adarce, & euphorbio, & sape memoratis speciebus: Tum ungenta & acopa ex squilla confecta, & agresti cucumere: Itē euphorbio & adarce. Dehinc malagma adhibendum, ut est quod appellant diahalon, aut diadaphnidon, aut diadarces, aut diafactes conias, uel quicquā similiū. Item rubor cutis ex sinapi faciendus, quē Græci phœnigmon appellant. Item drimyphagia, & cyclorum regula, & radicū euphorbiū, uomitus, & hellebori, & embasis facienda, sicut de ischiadicis scribentes memo rauimus: uel fomentatio ex decoctione artemisiae herbæ, aut marinæ feruentis aquæ, dehinc natatio seruens uel frigida. Item usus adhibendus aquarū naturalium calidarum: tum frigidarū, ut sunt in Italia quæ appellatae sunt Albulæ, uel Cotilæ, & omnium supradictorū affectanda repetitio: dabit enim curatio alijs integrum sanitatem, alijs raram doloris admonitionem, ne iugū superpositio ne uexentur. Veterum quidam annalia medicamina potanda probauerunt, ut est quod appellant diacentaurion. Item diascordeon bibendum anno continuo iudicantes in hijs qui non plurimo tempore fuerint passione uitiati, hoc est intra quinquennij temporis constituti, adiçientes quod bibi debeat medicamen prædigesto corpore, & omnino nullo obstaculo impedito: Sin minus, repreſentandum numerum dierū, quo integer compleatur annus, quanquā longo tem Medicaminū pore porrectus. Secundū nos autem iuxta Sorani iudicium est metuenda diutur, frequētia re= na medicaminis sumptio, cum neq; soliti cibi iuges atq; ijdem utiles recte profusa. bentur. Sic deniq; legimus quosdam ueteres memorasse ex iugū medicamine poto in celeres, uel acutas uenisse passiones, & alios apoplectos, alios pleureticos, alios peripleuronicos interisse. Item quosdam continua difficultate spirationis affectos, quam Græci dyspnœan uocant. Hj uero qui se isto medicamine profecisse testantur, non aduertunt seruatæ digestionis causa id fuuisse permissum: Quippe cum cæterarum rerum excessus declinando quidam seruauerint sanitatem, cum interrumpere metuerint sumptionem medicaminis sui: & propterea hijs intentionibus occupati alias sibi nescierint profuisse rationes. Item alij uestionem nodorū faciendam probant, quam nos reprobamus: siquidem consensus faciat tumorem. Item alij transendum ex alijs in alia probant ungenta & caplasimata, nunc specie, nunc genere differentia, donec & grotantes releventur: siquidem alia pro alijs corporibus uideantur conuenire, & propterea doloris mitigatione lequeretur. Ordinauerūt deniq; etiam contrarias virtute materias laxati-

itas simul atq; constrictuas, & recorporatiuas, ut minasum malagma, uel dia-
 chylon. Item è contrarijs uehementius constringentia, ut diayteon, & cyzicæ/
 nem, & Erafistrión emplastrū. Itē ex panici polline, & lini semine cataplasmā,
 & ex colículo agresti, uel herba erigeronte, & bramite, & mandragora, & alterco
 & lenticula, & citri medio, uel peponis, & origani, uel thymī, aut uuæ lupinæ,
 aut portulacæ, aut betæ, aut malii punici folijs uiridibus, uel eius caduco, quod
 Latinī ambulacium uocant, decocto cum aceto, aut ruta agresti cum aceto fin-
 gulari, uel cum simplici alica, aut acetisédimine, cum apio: aut uitis folia, cum
 simplici pulento, uel ex herbī polline, aut fabæ, uel hordei, aut lolij, aut lupini,
 cum fece uini uel aceti, uel ex fico decocto cū aqua & uino cōtrito, donec mel-
 lis sumat crassitudinē: Ex quo detractis durioribus partibus imperant coquēda
 rursus residua. Item ex papaueris coliculis, quos Græci cocías uocant, uel eoīū ^{uōnian.}
 folijs, & malis cydonijs & punicis in uino decoctis, & bulbis cum melle, uel al-
 terci radicē cum storace, uel iaquintio, & marrubij. Item calce melli concoctū, &
 opiostoraci, & amygdalis amaris cum cyprino oleo, & aceto iugiter coctis par-
 tes ungendas docent, ex dissimilibus rebus sine ullo ordīne materias admouen-
 tes, infanibiliter simul atq; indocte descensum ab alijs in alias species faciēdum
 iubent, donec ut est in iudicia reperiātur: siquidem sit pro corporibus aliis
 ex alia specie liberatus. Et est hæc experimenti tentatio, quam Græci schediasti ^{σχεδίασις.}
 cenpiran uocant, quæ non destinata passionib; adhibeat adiutoria, sed pro-
 banda. Fit præterea ut accessiones tempora percurrant, & sua sponte levigentur,
 atque ita occurrens declinatio, uel paulo proximus lenimentum euentum cu-
 rationis afferat: Quod si forte uere profuisse putaretur declinationi adhibitum,
 rursum initij noxiū necessariò comprobatur: siquidem non suo tempore ui-
 deatur admotū. Alios igitur ex alijs releuatos rebus existimant. Sed hoc tempo-
 rum fieri causa respondere debemus, quæ corpora urgentius obtinere necesse
 est: Conueniūt enim in istis mediocriter constringentia. Augmentis uero atq;
 statui mitigantia uel laxantia, declinationibus emollientia, lenimētis fortifican-
 tia, atq; recorporatiua: frigida uero uel coércentia, quæ agrostica uocant, etiam ^{αγροσικά.}
 igne sacro uexatis admixta congrua efficiuntur. Sed aiunt aliqui nunc quoque
 tanquam laxatiua incensōs, nunc frigerantia releuare. Feruorietenim ex tumo-
 re uenienti admota eius faciūt pefacta conueniunt, & tunc temperata mitigāt,
 tanquam aquæ feruenti admixta frigida. Sed est hoc falsa conclusio collectū:
 quā Græci sophisma uocauerunt: Oportebat enim, quantū ad hanc, ut putant, ^{ορθομη.}
 rationē omni tumorī frigidas conuenire materias. Iḡitur secundum passiones
 ac tempora nos discretas aptamus. Alij uero acopum ex rana rubea in podagri-
 cis admirātur, alij marini uituli, alij pedes unixerunt ex eius tergo calciamenta fa-
 cientes, alij uiuentē beluum oleo coxerunt, alij lupum, & specialiter unctionis
 genus conuenire probauerūt. Multa enim ficta fide sine ratione creduntur, cum
 forte passio non fuerit insidiosa, & cum corpus tardauerit, non in uno atq; eodē
 tempore perseverans. Item plurimi uomitū post cibum laudauerunt, secundo
 uel tertio per menses singulos adhibendum: siquidem & materiā redarguat, &
 indigestos esse nō sinat, non aduertētes quod magis uexabilis approbetur, cum
 hoc adhibito gingiuæ putrescant, dentes moueantur, oculi confundantur, & to-
 tum impleatur caput, stomachus quoq; grauiter afficiatur, & propterea omnes
 consentiant nerū. Est igitur conueniens magis parua cibatio, atque initium ex
 abstinentia ciborum sumendum curationis. Multi autem medicinæ scriptores
 purgatiuis & acrioribus pollut clysteribus, & urinalibus medicamentis, quæ
 diuretica

C diuretica uocauerunt. Sed oportet cauere stomachi uexationē, quæ uarietate facile medicaminū fiet. Item uescam quæ sit neruosa qualitatis prouocare: tradit enim necessariō uniuerso corpori uexationē per sibi cognatā neruorum qualitatem. Specialiter autē ueterū pertransīdo errores, uanū puto atq; prolixū quod de podagrīis scripserūt, & propterea fastidiosum maxime, cū sufficiat cōmuniſ Diocles. materiarū memoratio. suprascripta, tacitis dominis qui nunc dicent: Diocles libris quos de passionibus atq; causis & curationibus scripsit: Praxagoras tertio libro de morbis: Erasistratus libro quo de podagra scripsit, prohibēs tamen purgatiua adhiberi, quæ catartica uocauerūt, malagma uero Ptolemæo regi promittens, cuius scripturam non edidit: quanquā quidam sibi uisum Erasistrati nominent medicamen. Item Erophili sectatores multi, atq; Asclepiades libris ad Heraclides Tarentinus scriptis, & Heraclides Tarentinus, & Themison secundo libro Tarrentinus. darū passionū aliqua ut methodicus, aliqua ut nō methodicus decurrerit: phlebotomat enim ex pedibus, & nihil approbat, & cataplasmatū qualitates confundit, non discernens cōstrictiū laxatiua. Quibus respondere quid oportet: cum Thessalus. uiolentia neruos amputet, phlebotomia patientes impleat partes. Thessalus autē secundo libro Regulari, imperfecte quidem, sed consequēter methodicis intentionibus curationem ordinauit.

D E R E N A L I P A S S I O N E, Q V E M G R A E C I
NEPHRITIN APPELLANT. C A P: III.

R Enalis passio à patientibus partibus nomen accepit. Est autē intellecta passio tarda renis aut renum: passio, inquā, tarda: siquidem cum i. sidenti atq; perseveranti querela renalem intelligamus passionē, & non ex nouello atq; recenti tumore, sicuti neq; cuiusquam ossium coxa, ni fuerit perseverans, ischiada intelligere poterimus. Item adiecimus renis aut renum, siquidē nunc alterū, nunc utrosq; teneat renes tumentes ac duratos, & in saniem sape uenientes, & ulceratos, & humore fluentes. Igitur de cunctis purulentationibus uel uomicis communiter secundo dicimus: nunc de ceteris supra memoratis scribemus, & primo de tumore. Antecedentes itaq; causæ, quæ renalem faciunt passionē, aliae manifestæ, ut perfrictio, indigestio, percussus, casus uehemens super clunes, acres cibi plurimi contra coniuetudinē, libido uenerea uehemens, uel urinalia frequentata medicamina, aut uenena, quæ specialiter ipsas afficiat partes, ut sunt ex catharidis cōfecta. Afficiuntur autē hac passionē, iuuibus magis grauiores atq; senes, & uiris mulieres, & habitudine plenis tensiores: siquidem sit in hijs grauior, & generaliter curatio diff. cilis, ob angustiam locorū, quæ passionē uexantur, & ob acrimoniam urinæ, quæ insuete aliquando renibus immorata in uescam transit. Sequitur autē patiētes, cum adhuc leuis fuerit tumor, dolor leuis, & magis cum proni fuerint inclinati secundū clunes circa ilia, alterius aut utriusq; partes, & priorum in clibus nodorū. Cum autē tumor uehemētescere cooperit, dolor etiā plurimus fiet cū grauedine & feruore cluniū omniū, atq; iliorū, & pubetenus, uel umbilico cū consensu usq; ad uescā tendente, ob tumore urinaliū uiarū, quas Græci ureticos poros appellat: Quæ quidē à renibus usq; ad uescā sunt porrectæ, attestante urina tenui & aquata, & ita subalbida, ut colaturæ liquidæ colorem fingat, quam Græci charpon uocat, & primo parua, dehinc plurima, aut coaceruatum effusa, quæ nullam faciat reuulationem, peiorante tumore in feculentum colorem ueniens, cum iam nimia tensione tenuissimæ uenula fuerint ruptæ. Item in uini transiens qualitatem uiscosæ crassificauonis causa: tum oleolum ueluti adipis

qualitatem